

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. การพัฒนาแบบถ่อมมนุษย์เป็นศูนย์กลาง : ทัศนะจากแนววัฒนธรรมชุมชน.
เอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักการพัฒนาลังคม : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ , 2531.

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ , สำนักงาน. แนวทางในทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชน
บท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2538.

จินตนา สุนทรโรทก การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว
ของเกษตรกรในเขตโครงการพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูข้าว จังหวัดชัยนาท.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2530.

จีรพรรณ กาญจนจิตรรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2534.

ชุมพร สังข์ปรีชา. แนวความคิดและทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ , 2534.

ธนาดี บุญลือ. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาชาวเขา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์ , 2531.

บุญธรรม มั่งทอง. คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากทัศนะของ
เกษตรกรในโครงการการเกษตรกรรมจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2528.

บุญเลิศ ศุภติลก. การสื่อสารโครงการและหน้าที่ในสังคม. วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์ , 2523.

บุษบา ภูัสกุล. การศึกษาพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวัฒนานคร
จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535.

- ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ , 2526.
- ประเทือง เครือหงส์. ขาน้ำ (ชาวทะเล) ในเมืองไทย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ , 2519.
แฟรงค์ แกงกอล์ฟ ไฮม์ และคณะ. คู่มือนักพัฒนาวิธีทำงานกับเกษตรกร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2524.
- ปาริชาติ บุญญาวิวัฒน์. การประเมินผลการดำเนินงานตามแบบแผนงานพัฒนาสตรีในด้านความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533.
- มงคล เพิ่มพูนสุขสมบัติ. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของชาวไทยมุสลิม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. รายงานวิจัยลักษณะและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมในบริษัทนานาชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. การพัฒนาชุมชน : เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2525. (อัดสำเนา)
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2531.
- วีระ บำรุงรักษ์. คู่มือการวางแผนและการประสานงานวัฒนธรรมจังหวัด. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2529 (อัดสำเนา)
- ศรินครินทร์วิโรฒ , มหาวิทยาลัย. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา , 2529.
- ศศิวิมล ปาลศรี. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์ , 2533.

สวณิต ยมาภัย วาทนิเทศกับแบบจำลองเชิงเส้นตรง. นิเทศสารปีที่ 4 (กุมภาพันธ์ 2519).

สรรค์รวี คชาชีวะ. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและความทันสมัยของประชาชนในเขตท้องที่บางชั้น มีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2523.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2515.

สุเทพ เชาวลิต. หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ , 2524.

เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารนวกรรม. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

อร กุ้งแก้ว. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสิ่งใหม่ของชาวเล เกาะสิเหร่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2537.

อรรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2537.

ภาษาอังกฤษ

Banks, Kenneth J. Culture and Communication on the Lake Ontario Frontier. Canada : Queen's University At Kingston , 1990.

Berlo, David K. The process of Communication. New York : Holt , Rinchart and Winston , Inc. , 1960.

Burgoon, Michael. Approaching Speech/ Communication. New York : Holt , Rinchart and Winston , 1974.

Chen, Guo-Ming. Dimension of Intercultural Communication Competence. Kent : Kent State Universiy , 1988.

- Ebsworth, Timothy John. Cross-Cultural Expectation and Interpretations of Appropriateness : Comparing English Usage By People Encultured In Puerto Rico with that of People Encultured in the New York Metropolitan Area (New York City), Bilinguals, Cultural Values. New York : New York University, 1992.
- Goodenough, Ward Hunt. Cooperation in Chang. New York : Russell Sage Foundation, 1963.
- Haiman, F.s. "The Effect of Ethos in Public Speaking," Rural Sociology, 24: 51: 54.
- L.D. Kebby and C.C. Hearne. Cooperative Extension Work, second edition. Ithaca, N.Y. : Comstock Publishing Associates , 1995.
- Lustig, Muron W. , and Jolene Koester. Intercultural Competence : Interpersonal Communication Across Cultures. New York : Harper Collins College Publishers, 1993.
- Rogers, Everette M.. Diffusion of innovation. New York : The Free Press, 1979
- and F. Floyd Shomaker. Communication of Innovations. New York : The Free Press , 1971.
- Rostow, W. W.. The Stage of Economic Growth. Cambridge : The Univer Press , 1995.
- Samovar, Larry A. and Porter, Richard E.. Communication between Cultures, second edition. California : Wadsworth Publishing Company, 1995.
- Intercultural Communion , A Reader, seventh edition. California : Wadworth Publishing Company , 1993.
- Schramm, Wilbur ed. The Science of Human Communion. New York : Basic Books , Inc. , 1963.

Thongprayoon, Boonchan. Intercultural Communion Competence and Acculturation: An Exploratory Study among American Sojourners in Thailand. Oklahoma : The University of Oklahoma , 1989.

Ulrich, James F. Communication and Management in Intercultural Development Assistance : A Case Study of Organizational Culture in Kenya. Michigan : Michigan State University , 1989.

ภาคผนวก ก

ข้อมูลที่ศึกษาจากวัฒนธรรมชาวเล

วัฒนธรรมชาวเลที่ผู้วิจัยสามารถค้นคว้าได้จากเอกสารต่าง ๆ เพื่อที่จะใช้ในการวิเคราะห์ถึงลักษณะการดำเนินชีวิต ค่านิยม และอุปนิสัย ที่หล่อหลอมมาจากวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมชาวนั้นมีลักษณะเฉพาะตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชาวเล (ไทยใหม่) หาดราไวย์ เป็นชาวประมงที่เดินทางเร่ร่อนอพยพถิ่นฐานทางทะเลเรื่อยมา เชื่อว่าบรรพบุรุษของตนมาจากหมู่เกาะอินโดนีเซีย หรือทางตอนใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน ครึ่งล่าสุดประมาณ 100 ปีเศษ มีชาวประมงกลุ่มหนึ่งประมาณ 10 หลังคาเรือน เดินทางมาจากเกาะกาวิ จังหวัดสตูล มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บริเวณหาดราไวย์ซึ่งเป็นป่าทึบในขณะนั้น ต่อมา มีชาวประมงอีกพวกหนึ่ง (พวกสิงห์) ซึ่งเชื่อว่าบรรพบุรุษดั้งเดิมอยู่ในบริเวณหมู่เกาะในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ได้แก่ บริเวณเกาะพรัตน์ เกาะสอง อพยพมาอาศัยอยู่ประมาณ 40 ปี มาแล้ว โดยได้เดินทางผ่านปากจก มหาศक्ति์ (เขตจังหวัดพังงา) ตอนที่ย้ายมาอยู่ที่หาดราไวย์ครั้งแรกมีจำนวนสมาชิก ประมาณ 10 กว่าครอบครัว ครอบครัวละประมาณ 6-7 คน การอพยพนั้นอาศัยอยู่กับเรือที่ทำด้วยไม้ระกำมีหลังคาเรือเรียกว่า “แซง” ทำด้วยใบเตย ชาวเลพวกอื่น ๆ เรียกพวกสิงห์ว่า “พวกเรื่อง่าม” กล่าวคือ ลักษณะของเรือที่สร้างขึ้นมามีส่วนหัวและส่วนท้ายเป็น 2 แฉก เดิมพวกสิงห์ใช้เรือเหล่านี้เป็นบ้านอยู่อาศัย ใช้ชีวิตบนเรือโดยตลอดตั้งแต่เกิดไปจนตาย เรือลำหนึ่ง ๆ จะใช้อยู่อาศัยกันเฉพาะครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก พอถึงตอนที่ลูก ๆ โตเป็นหนุ่มเป็นสาว เกิดรักใคร่ชอบพอกับสาวหรือหนุ่มของเรือลำไหนจึงมีการสู่ขอ การสู่ขอทำมาหากินอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ก็ต้องสร้างเรือเป็นของตัวเองอีกต่างหาก พวกชาวเลกลุ่มนี้จะใช้กระบอกไม้ไผ่ 2-3 กระบอก เพื่อใช้ใส่น้ำจืด ซึ่งจะต้องขึ้นหาตามเกาะต่าง ๆ

ชาวเลเรียกหาดราไวย์ว่า “ปาโตราไวย์” (ปาโต-หาด, ราไวย์-เบ็ด) สันนิษฐานว่า เดิมบริเวณนี้มีการทำเบ็ด ตกปลาหากุ้งกันมาก ปัจจุบันคนพื้นเมืองยังเรียกเบ็ดตกปลาชนิดหนึ่งว่า เบ็ดราไวย์ เหตุที่ชาวเลได้มาตั้งถิ่นฐานที่หาดราไวย์นี้ เนื่องจากบริเวณหาดราไวย์และเกาะใกล้เคียงเป็นแหล่งที่มีสัตว์น้ำชุกชุมและอุดมสมบูรณ์มาก และต่อมาชาวเลก็เรียกตัวเองว่า “ชาวไทยใหม่” ในปัจจุบัน

ความเชื่อ

การที่ชาวเลได้สร้างบ้านเรือนอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเล และบางชุมชนอยู่ใกล้หนทาง หรือไม่กี่อยู่ในบริเวณที่มีการตัดถนนเส้นทางคมนาคมลึกไปถึงชุมชน ย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวเลติดต่อกับคนในท้องถิ่นเดิมในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturation) อย่างไรก็ตามชาวเลก็ยังคงมีความเชื่อ และรักษาพิธีกรรมต่าง ๆ ไว้ ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้ได้ฝังลึกและได้รับการปลูกฝังกันมานาน

พวกเขาเลื่อมใสความเชื่อทางศาสนาเป็นของพวกเขาเอง เป็นแบบชาวเลแท้ๆ โดยกล่าวถึง พระพุทธเจ้าว่า “พระพุทธเจ้าได้ถือกำเนิดขึ้นมาสั่งสอนประชาชนในโลกนี้ ตอนที่มนุษย์อยู่ในโลกแล้ว” พระพุทธเจ้าไม่ได้ให้กำเนิดสรรพสิ่งต่างๆในโลก พวกเขาเลื่อมใสและศรัทธาในคำสอนของพระพุทธเจ้า จนมีคำกล่าวว่า “พระพุทธเจ้าตรัสว่า คนไทยมีหน้าที่สร้างวัด คนจีนมีการสร้างศาลเจ้าและบูชาผีบรรพบุรุษ ส่วนชาวเลให้มีการสร้างศาลและไปรับส่วนบุญที่วัดตอนเดือน 10 เขาให้กินก็ได้กิน เขาไม่ให้กินก็อด”

นอกจากนั้นชาวเลยังมีการบวชในพุทธศาสนาด้วย มีการกล่าวเปรียบเทียบระหว่างศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลามว่า ศาสนาอิสลามมีกฎระเบียบที่ยุ้งยากกว่าศาสนาพุทธ เช่น ต้องเข้าสุหนัต ห้ามกินหมู ชาวเลส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ แต่มีความเชื่อเกี่ยวกับผีวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ประกอบกันไปด้วย แต่มีชุมชนชาวเลที่หาดราไวย์ เริ่มหันไปนับถือศาสนาคริสต์

ชุมชนชาวเลตามสถานที่ต่าง ๆ นั้น จะมีการสร้างศาลตามความเชื่อ และรูปแบบจะแตกต่างกันออกไป เช่น ศาลของชุมชนชาวเลที่แหลมหลา จังหวัดภูเก็ต เรียกกันว่า “โต๊ะปากพระ” ศาลชุมชนชาวเลที่บ้านเหนือ เรียกว่า “โต๊ะบ้านเหนือ” เป็นต้น บางกลุ่มมีการแกะสลักเป็นรูปคน เช่น พวกสิงห์ เรียกว่า “เลอโบง” หรือผีเทพเจ้า นอกจากนั้นยังมีการนับถือตายายปลวก ซึ่งจัดเป็นการนับถือส่วนบุคคล เวล้าย้ายไปอยู่ที่อื่น ๆ ก็ต้องเชิญตายายปลวกไปอยู่ที่ใหม่ด้วย

ชาวเลแต่ละกลุ่ม อาจจะมี ความเชื่อในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิด อิทธิพล และสภาพแวดล้อมที่มีแตกต่างกัน ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของโต๊ะ (หมอมผี) กล่าวกันว่า เวลามีคนป่วยขึ้นในชุมชน ก็จะตามโต๊ะมาดูอาการโดยการนั่งทางใน มีที่ใส่น้ำมันตวงอยู่ข้างหน้าของผู้ที่เป็นโต๊ะ โต๊ะจะจุดเทียนบอกชื่อผู้ป่วย แล้วรอดูว่าไส้เทียนงอไปทางทิศไหน แล้วโต๊ะจะให้คนป่วยสาบานว่า ถ้าหายแล้วจะไปเซ่นสรวงตามทิศทางที่ไส้เทียนงอไป

2. ความเชื่อเกี่ยวกับคาถาอาคม เวลาผีพิธีกรรมต่างๆ โต๊ะจะเป็นคนท่องคาถาในพิธี ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นส่วนที่ทำให้พิธีต่างๆ ลุล่วง ทำให้ได้รับความเชื่อถือ ดังนั้นการที่จะนำเอาคาถามาท่องเล่นกัน ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง และเป็นเหตุให้คาถาเสื่อมด้วย

3. ความเชื่อเกี่ยวกับไม้กางเขนที่ใช้ในพิธีลอยเรือ ทำเป็นไม้ที่รูปร่างคล้ายกับไม้กางเขน ใช้ปักเป็นแถวตามแนวชายทะเล หลังจากลอยเรือออกจากฝั่งแล้ว เหตุผลในการปักไม้กางเขน เพราะเชื่อกันว่าไม้กางเขนสามารถเป็นแนวป้องกันไม่ให้ผีที่ลอยไปกับเรือกลับมาขึ้นบนฝั่งอีก

4. ความเชื่อเรื่องผี ชาวเลมีความเชื่อว่าผีสถิตอยู่กับเขา ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของชุมชน ที่เชิงเขามีศาลอยู่ เชื่อกันว่าเป็นที่ชุมนุมของผีที่สำคัญๆ เรียกว่า “กราโม” ชาวเลเชื่อว่าเป็นพวกผีที่ช่วยคุ้มครองป้องกัน อีกทั้งยังช่วยบันดาลความพูนสุขให้กับชาวเลในชุมชนอีกด้วย มีผีประเภทหนึ่ง “ปีลาเกล” ชาวเลมีความเชื่อว่า ผีของพวกญาติพี่น้องที่มีความประพฤติดีอาจจะรวมอยู่กับ “กราโม” ซึ่งเป็นผีเรือนคอยป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายต่างๆขึ้น

5. ความเชื่อเกี่ยวกับผีจีน เป็นความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ คนที่เรียนรู้จะนับถือว่าเป็นของสูง เป็นผีเทวดาพวกหนึ่ง เชื่อกันว่าลงมาจากสวรรค์ อาศัยอยู่ในท้องทะเล มีรูปร่างลักษณะเป็นดวงไฟ มีสีต่างๆกัน เช่น เขียว ขาว แดง เหลือง ผีจีนมักเห็นตามท้องทะเลในเวลากลางคืน บางทีตกลงมาจากสวรรค์ลงเป็นดวงโชติช่วง เป็นผีที่เชื่อว่าให้ทั้งคุณและโทษ คนที่เรียนรู้ทางนี้ก็ใช้คาถานำอิทธิพลของผีจีนเรียกปลาเข้าโป๊ะ บอกแหล่งที่อยู่ของปลา หรือใช้ในทางอื่น เช่น ในเวลาแข่งเรือสามารถใช้อำนาจของผีเรือดึงเรือคู่ต่อสู้ให้พ่ายแพ้ได้ โดยใช้หมอลิ้นเป็นคนทำ และฝ่ายตรงข้ามอาจหาหมอลิ้นมาแก้ได้เช่นกัน นอกจากนี้ คนมีความรู้ทางนี้สามารถสั่งผีจีนให้รักษาโป๊ะหรือโชติตกปลาไว้ในทะเล ใช้คาถาสั่งผีจีนไว้ ถ้าคนอื่นแอบขโมยปลาไปรับประทาน ก็จะเกิดอาการจุกเสียดหรือถึงตายได้ในที่สุด อาหารที่เช่นไหว้ผีจีนส่วนมากใช้ไก่ปิ้งทั้งชนและเลือด คนที่ให้สัตย์ญากับผีจีนแล้วไม่ทำตามก็อาจถูกผีจีนลงโทษถึงตายได้ ชาวเลสมัยก่อนให้ความเชื่อถือมาก และบางคนบอกว่าไม่ค่อยรู้เรื่องนี้ ไม่เชื่อถือ

6. ชาวเลมีความเชื่อว่าทุกคนเกิดมาจากน้ำ (น้ำอสุจิ) ถ้าบุคคลภายนอกเรียกเขาว่า “ชาวเล” เขาจะไม่โกรธ แต่ถ้าเรียกว่า “ชาวน้ำ” พวกเขาจะโกรธมาก

ประเพณีต่าง ๆ

ชาวเลมีการแสดงออกทางพฤติกรรมในพิธีต่างๆ อันเกิดมาจากความเชื่อ และความนึกคิดของพวกเขา ซึ่งแสดงออกมาเป็นรูปแบบต่างๆและมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันอีกด้วย พิธีกรรมต่างมีดังต่อไปนี้

1. การเกิด การคลอดของชาวเลในสมัยก่อนมีความลำบากมาก ผู้ทำคลอด คือ หมอตำแย ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านมักจะมีผู้ทำคลอดได้เพียงคนเดียว นอกนั้นเป็นผู้ช่วยเหลือ

ประเพณีการเกิดจะเริ่มเมื่อหญิงชาวเลตั้งครรภ์ได้ครบ 5 เดือน หญิงนั้นจะไปฝากครรภ์กับหมอตำแย ในการฝากครรภ์จะต้องนำสิ่งของไปให้หมอตำแยด้วย มีหมาก 3 คำ พลู 3-5 ใบ เงินไม่จำกัดจำนวน สุดแต่จะให้ตามฐานะ ในการฝากครรภ์ หมอตำแยจะใช้มือจับบริเวณท้องของผู้ตั้งครรภ์ เพื่อตรวจดูว่าเด็กอยู่ในทางปกติหรือไม่ หลังจากนั้นผู้ฝากครรภ์ก็จะไปให้หมอตำแยตรวจอีกครั้งก็ได้ ไม่กำหนดเวลา และจำนวนครั้งในการตรวจ นอกจากจะมีการฝากครรภ์เมื่อตั้งท้องครบ 5 เดือนแล้ว สามี่จะต้องไปหาไม้ละลาย (ไม้เนื้อแข็งชนิดหนึ่ง) มาเพื่อทำไม้พิน โดยตัดเป็น 3 ท่อน ท่อนแรกตัดจากส่วนโคนต้น แต่ละท่อนขนาดยาวราว 1 ศอก เก็บไว้ใช้เป็นเชื้อเพลิงในการต้มน้ำและเผาก้อนเส้า ส่วนที่เหลือทิ้งขว้างไป เมื่อครบกำหนดคลอดก็จะคลอดลูกที่บ้านของตนเอง สมาชิกภายในครอบครัว เช่น สามี่ ญาติพี่น้อง จะช่วยกันเตรียมข้าวของในการคลอดลูกไว้อย่างเรียบร้อย เช่น น้ำร้อน สิ่งของสำหรับทารกก่อนที่หมอตำแยจะมาถึงบ้าน หญิงชาวเลนิยมนอนคลอดลูกบนแคร่ไม้ไผ่ที่ยกสูง แต่บางคนจะนอนคลอดลูกกับพื้นบ้านธรรมดา

ในเรื่องของความเชื่อเกี่ยวกับการเกิด ชาวเลมีความเชื่อในเรื่องการจัดสิ่งของต่าง ๆ ก่อนกำหนดคลอด เพื่อนำไปมอบให้กับหมอต้าแย ซึ่งเขาถือว่าเป็นเคล็ดในการคลอดลูก เพื่อให้การคลอดปลอดภัย สิ่งของที่ต้องเตรียมมี ข้าวสาร 1 กระป๋องเล็ก ด้ายดิบ 1 ใจ เทียน 1 เล่ม หมาก 5 คำ พลุ 5 ใบ เงินแล้วแต่จะให้ สิ่งของเหล่านี้จะบรรจุลงในภาชนะชนิดหนึ่งที่ชาวเลเรียกว่า สอบราต (กระสอบราต) ภาชนะนี้ใช้ใบเตยสานขึ้นมาคล้ายตะกร้า แต่ไม่มีหู ใช้ผ้าขาวที่สะอาดรองก้น ก่อนทำคลอดหมอต้าแยจะรับสิ่งของเหล่านี้พร้อมกับกล่าวชื่อหญิงชาวเลผู้ฝากครรภ์ และกล่าวอวยพร ให้ทั้งแม่และลูกมีความปลอดภัยและอยู่เย็นเป็นสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการคลอด สมัยก่อนชาวเลใช้ไม้ไผ่บาง ๆ ตัดสายสะดือเด็ก ปัจจุบันใช้มีดเล็ก ๆ ที่ใช้แกะหอยหรือมีดธรรมดาที่สะอาด การตัดสายสะดือเด็ก หมอต้าแยจะวางสายสะดือที่เกว่ยยาวพอเหมาะบนก้อนถ่าน แล้วใช้ไม้ไผ่หรือมีดตัด

เมื่อเด็กคลอดแล้ว ผู้ช่วยหมอต้าแยจะทำความสะอาดตัวเด็ก โดยใช้น้ำในโอ่ง วิธีการคือ ต้องตักน้ำด้วยกระบวย ซึ่งทำด้วยกะลามะพร้าว แล้วหมอต้าแยจะเสกน้ำเสียก่อน จากนั้นก็ใช้น้ำตบกระหม่อมเด็กทุกวัน วันละ 3 ครั้ง จนครบ 44 วัน หลังจากคลอดแล้ว ผู้เป็นมารดาจะอยู่ไฟประมาณ 7 วัน ถ้าเป็นลูกคนแรกจะต้องอยู่ไฟ 9 วัน ขณะที่อยู่ไฟ ในห้องของผู้คลอดทำเชิงกรานบรรจุดินแล้วก่อไฟขึ้นบนเชิงกรานนั้น เชิงกรานที่ใช้ก่อกองไฟนี้จะวางไว้ในบริเวณใต้ของห้องก็ได้ ถ้าผู้คลอดวางบนแคร่มักจะวางไว้ใต้แคร่ เชื่อกันว่าการอยู่ไฟเป็นการทำให้มดลูกเข้าอู่ หรือเข้าสู่ปกติได้เร็วขึ้น หมอต้าแยจะใช้ก้อนเส้า (อิฐหรือก้อนหิน) เผาไฟให้ร้อน เอาน้ำราด แล้วใช้ผ้าพันก้อนเส้าอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปกอดหรือวางไว้บริเวณท้องของผู้คลอด

อาหารสำหรับมารดา ให้หลีกเลี่ยงอาหารที่แสลง เช่น อาหารจำพวกเนื้อ ปลาที่ไม่มีเกล็ด อาหารเย็น ๆ พวกผลไม้บางชนิด เช่น แดงโม แต่ให้รับประทานอาหารที่ช่วยบำรุงสุขภาพของแม่ บ้าง และให้มีการรับประทานยาผสมสุราด้วย

อาหารสำหรับทารกแรกเกิด เขาให้รับประทานน้ำผึ้งรวง เพื่อถ่ายของเสียในท้องออก ในระยะแรกเกิด อาหารของทารกคือน้ำนมมารดา เมื่อโตขึ้นให้รับประทานข้าวสุกเปล่า ๆ โดยไม่ผสมกับอาหารอื่นเลย ผมไฟก็ไม่นิยมโกน จนกว่าจะมีอายุครบ 1 เดือน

2. การแต่งงาน ชาวเลนิยมแต่งงานในหมู่กันเอง มีบ้างหรือน้อยมากที่แต่งงานกับคนต่างพวก หรือกับชาวพื้นเมือง หนุ่มสาวนิยมแต่งงานระหว่างอายุ 17-18 ปี หนุ่มสาวคู่ใดรักใคร่ชอบพอกัน และตั้งใจจะอยู่กินกันฉันท์ผ้าเมียแล้ว ฝ่ายชายจะส่งตัวแทนไปเจรจาสู่ขอจากพ่อแม่ฝ่ายหญิง ผู้ไปส่ขอนี้อาจเป็นญาติผู้ใหญ่หรือคนที่นับถือหรือเพื่อนสนิทของฝ่ายชายก็ได้ การส่ขอต้องทำถึง 7 ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกเป็นการทาบถาม ต้องนำเขียนหมาดไปด้วย 1 สำหรับ ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะตอบว่า ขอใคร่ครวญก่อน ไปครั้งที่ 2 จะตอบว่าขอถามลูกสาวดูก่อน การไปครั้งที่ 3 นิยมไปตอนพลบค่ำ และต้องเตรียมของหมั้นไปด้วย เพราะอาจได้รับคำตอตกกลงจากฝ่ายหญิง เมื่อฝ่ายหญิงตอบรับก็จะหมั้นในวันนั้นเลย ของหมั้นนิยมใช้แหวน หมั้นเสร็จจะมีการเลี้ยงเล็ก ๆ

น้อย ๆ เช่น เหล้า หมากพลู แก่แขกเหรี้อที่เป็นพวกของฝ่ายชาย สำหรับการแต่งงานจะนัดกันตาม สะดวก พิธีต่าง ๆ จะจัดขึ้นที่บ้านฝ่ายหญิง เริ่มด้วยฝ่ายชายจัดขันหมากมา 3 ขัน ชั้นที่ 1 เป็นขัน หมากหัว (ขันหมากเอก) มีผ้านุ่ง 2 ผืน ผัดตัดเสื่อ 2 ชั้น สิ้นสอดเป็นเงินเท่าใดก็ได้ และหมากพลู ขันหมากที่ 2 และ 3 จะมีแต่หมากพลูเท่านั้น

ก่อนที่ฝ่ายเจ้าบ่าวจะนำขันหมากขึ้นบ้าน จะเวียนขวารอบบ้านเจ้าสาว 3 รอบ แล้วนำขัน หมากขึ้นไปวางกลางวงหมู่ญาติเจ้าสาวบนบ้าน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้เปิดขัน หมากให้ทุกคนดูว่ามีอะไรบ้าง ระหว่างที่ทำพิธีอยู่นี้ เจ้าสาวจะอยู่ในห้องตลอดเวลา ส่วนเจ้าบ่าวก็ รออยู่ที่บ้านของตน

หลังจากเปิดขันหมากแล้ว พรรคพวกของเจ้าบ่าวก็จะรับเจ้าบ่าวมา โดยมีเพื่อนจับชายผ้า ขาวม้าข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งให้เจ้าบ่าวจับ จูงมาจนถึงบ้านเจ้าสาว เพื่อนคนอื่น ๆ จะช่วยถือเสื่อ หมอน และข้าวของอื่น ๆ ของเจ้าบ่าว

ก่อนขึ้นบ้านเจ้าสาวจะต้องเวียนรอบบ้าน 3 รอบ มีคนเอาน้ำมาล้างเท้า ให้จึงจะขึ้นไปบน เรือนเพื่อรับตัวเจ้าสาวออกมา ในขณะนั้นเพื่อนเจ้าบ่าว จะนำเสื่อกับหมอนไปวางไว้กลางวง ญาติ พี่น้องของเจ้าบ่าว และเจ้าสาวมาร่วมพิธี เจ้าบ่าวรับเจ้าสาวออกมานั่งตรงเสื่อกับหมอน ญาติ พี่ น้องจะเอามือไปแตะหมอน เจ้าบ่าว เจ้าสาวกราบพร้อมกัน 3 ครั้ง แล้วหันหมอนไปรอบ ๆ ทิศทาง ที่มีคนนั่งจนทั่วทุกคน เพื่อนเจ้าบ่าวจะส่งเจ้าสาวและเจ้าบ่าวเข้าห้องหอ

การเลี้ยงจะมีพอเป็นพิธี นิยมเลี้ยงเหล้า หมากพลูเท่านั้น ไม่ค่อยมีอาหารอื่น แขกเหรี้อ และญาติพี่น้อง จะร่วมกันร้องเพลงและเต้นรอนเง็ง

ชาวเลไม่นิยมดูฤกษ์เวลาแต่งงาน แต่โดยมากจะแต่งในคืนวันเพ็ญ เดือน 6 และเดือน 11 หลังจากแต่งงานแล้ว คู่บ่าวสาวจะไปเที่ยวทะเลหรือเกาะต่าง ๆ เป็นการตีม่านน้ำผึ้งพระจันทร์

หลังจากแต่งงาน ฝ่ายชายจะมาอยู่กับฝ่ายหญิง และช่วยครอบครัวฝ่ายหญิงทำมาหากิน อย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ หลังจากนั้นอาจแยกออกไปตั้งครอบครัวใหม่ได้

การแต่งงานของชาวเลกลุ่มสิงห์ ตอนที่ยังใช้ชีวิตเร่ร่อนอยู่ในทะเล ถ้าหนุ่มสาวชอบพอกัน ก็ให้ฝ่ายชายนำหมากพลูใส่จานทำด้วยกะลามะพร้าวไปส่งขอจากพ่อแม่ของฝ่ายหญิง หลังจากไปส่ง ขอบจนเป็นที่ตกลงแล้ว ฝ่ายชายจะต้องสร้างเรือใหม่เพื่อจะใช้เป็นที่อยู่อาศัยกับคนรัก เรียกกันว่า “หอบเสื่อหอบหมอนไปทำเรือใหม่”

ชาวเลถือลัทธิผีัวเดียวเมียเดียว มักจะอยู่ช่วยกันทำมาหากินจนแก่เฒ่า การหย่าร้าง การ ละทิ้ง หรือแต่งงานใหม่ ตลอดจนการผิดประเวณีก็ไม่ค่อยมี เพราะเขาถือระเบียบแบบแผนกัน อย่างเคร่งครัด

3. การตาย เนื่องจากชาวเลอยู่กันกระจัดกระจาย จึงมีประเพณีเกี่ยวกับการตายต่างกัน ไปบ้าง ชาวเลแถวจังหวัดภูเก็ต เมื่อมีคนตายจะเก็บศพไว้ที่บ้าน 2 วัน ชาวเลในชุมชนนั้นจะไม่มีใคร ออกเรือไปไหนเลย ศพนั้นจะคลุมด้วยผ้าขาว ฝ่ายเจ้าภาพจะเลี้ยงเหล้าและอาหารแก่แขกที่มา

ร่วมงาน งานศพไหนที่ไม่มีการเลี้ยงถือว่าเสียหน้า หลังจากครบกำหนดแล้วจะนำศพบรรจุโลงในตอนเช้า แล้วแห่ไปที่ฝังศพ เวลาไปฝัง เรียกว่า “ไปปลงศพ” หลุมที่ขุดฝังนั้นจะลึกประมาณ 1-2 เมตร พอขุดเสร็จจะเอาไม้ 4 ท่อน วางในหลุมใต้โลงศพ ในโลงนั้นจะใส่ทรัพย์สินบางอย่างของผู้ตายและอาหารบางชนิดลงไป หลังจากนั้นหมอดีจะนำมะพร้าวที่เตรียมเอาไว้มาผ่าเป็น 2 ซีก ซีกหนึ่งวางไว้บนโลง อีกซีกหนึ่งจะขว้างทิ้งไป เสร็จแล้วหมอดีจะให้พวกที่หามโลงนั่งเรียงแถวที่ปากหลุมศพ แล้วให้เอาทรายคนละ 3 กำมือ ชัดลงไปในหลุมเพื่อปิดปากความไม่ต้อออกไป หลังจากนั้นหมอดีจะชัดทรายอีก 3 ครั้ง แล้วจึงช่วยกันฝัง หมอดีจะทำพิธีอีกครั้งหนึ่งโดยเอาไม้กลมๆ มา 4 ท่อน ผ่าที่หัวเป็น 4 แฉกทุก ๆ อัน แล้วเอาไม้เล็ก ๆ มาเสียบตามแนวรอยผ่าที่หัวไม้ทุก ๆ อัน เอาไม้ทั้ง 4 อัน ไปปักทั้ง 4 มุมของหลุมฝังศพ หลังจากนั้นหมอดีจะใช้ไม้ขีดเป็นเส้นบนดิน ลากโยงระหว่างเสาทั้ง 4 เสาจนรอบหลุมศพ ระหว่างที่ลากเส้นจากเสาต้นหนึ่งไปยังเสาอีกต้นหนึ่ง หมอดีจะหยุดที่หนึ่งเพื่อท่องคาถาแล้วจึงลากต่อไป ทำแบบเดียวกันจนครบ 4 มุม เป็นอันเสร็จพิธี

ความเชื่อเกี่ยวกับวิธีการฝังศพ มีอยู่ว่า ศพของผู้ตายจะหันไปทางทิศเหนือ คือตรงกันข้ามกับคนที่มีชีวิตอยู่ การที่ศพหนึ่งปลุกมะพร้าวไว้ต้นหนึ่ง เพื่อจะเป็นการอธิษฐานเสี่ยงทายว่า ถ้ามะพร้าวออกงาม ลูกออกผล ก็แสดงว่า ลูกหลานมีความสุข ฉะนั้น สุสานของชาวเลจึงเต็มไปด้วยต้นมะพร้าว ที่หลุมศพจะมีก้อนหินปักไว้ให้เป็นที่สังเกตอีกด้วย หลุมฝังศพใหม่ ๆ จะสังเกตเห็นเขาเอาร่มไปปักกลางไว้ตรงหลุม ปัจจุบันบางแห่งเปลี่ยนเป็นหลังคาแทน บ้านใดที่มีคนตายภายในบ้านจะสังเกตเห็นว่ามีกองไฟก่ออยู่ที่หน้าบ้าน

การทำบุญให้แก่ผู้ตาย มีการทำบุญ 3 วัน (ตีกาอาหรี) หรือ 7 วัน ซึ่งเป็นวันดี โดยนำข้าวปลาอาหาร ขนม เหล้าขาว และสิ่งของที่คนตายชอบในขณะที่มีชีวิตอยู่ บรรจุงดุงเล็กๆ ไปวางบนหลุมฝังศพ และเชิญวิญญาณผู้ตายมารับอาหารเหล่านั้น

4. ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ พิธีลอยเรือนี้ทำปีละ 2 ครั้ง ในช่วง 3 วันคือ วันขึ้น 14-15 ค่ำ และแรม 1 ค่ำ เดือน 6 เดือน 11 ชาวเลเชื่อว่าการลอยเรือเป็นการขับไล่สิ่งอัปมงคลออกจากเกาะ และขออำนาจเจ้าเกาะช่วยคุ้มครองให้พวกเขาอยู่รอดตลอดมรสุม ชาวเลเรียกลมมรสุมว่า “ลมออก” เรียกลมมรสุมตะวันตกว่า “ลมพลัด” การลอยเรือสะเดาะเคราะห์นั้นเรือจะนำความวิบัติไปทิ้งที่เมืองออก และเมืองพลัด พิธีลอยเรือจะเริ่มตั้งแต่ 14 ค่ำ ชาวเลจะนำไม้เนื้ออ่อนหรือไม้ระกำมาทำเป็นเรือกว้างประมาณ 2 ศอก ยาวประมาณวาเศษ (ในหมู่บ้านทั้งหมดหมู่บ้านทำลำเดียว) และพายประจำเรือ 12 คู่ ฝีพาย 12 ตัว และเครื่องใช้ประจำวันใส่ไปด้วย ใช้ผ้าทำใบเรือ หัวหน้าครอบครัวแต่ละบ้านจะแกะตุ๊กตาเล็กๆ เท่าจำนวนสมาชิกในครอบครัว ใช้ไม้เสียบติดกันเป็นแผง ใสลงไปในเรือพร้อมกับเล็บมือเล็บเท้าและผมที่ตัดใส่กระทงเตรียมไว้ นอกจากนี้ยังนำของบริโภคในครัวเรือนอย่างละเล็กอย่างละน้อยใส่กระทงไปด้วย เพื่อเป็นการฝากให้ผีญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว หลังจากนั้นก็จะงานรื่นเริงเพลงร้องเงิ่ง ลอยเรือจนสว่าง หัวหน้าจะนำขนม (ผู้หญิงในหมู่บ้านทำขึ้น) กล้วย ข้าวเหนียวเหลืองขาวไปไหว้เช่น “ดาโต๊ะ” (เทวดา) และผีบรรพบุรุษที่หลา (คล้ายศาลพระภูมิของไทย) เชิญเทวดาและผีบรรพบุรุษ มารับของเช่นด้วยการ

โห้ 3 ครั้ง เสร็จพิธีก็จะมีการแจกจ่ายขนมและเครื่องเซ่นกันเอง วันขึ้น 15 ค่ำ ราวตี 5 หมอผี
ประจำหมู่บ้านว่าคาถาท่านองขอให้เคราะห์กรรมของทุกคนลอยไปกับเรือ ชาวบ้านทุกคนจะไปที่
เรือพิธีพร้อมข้าวตอก 1 กำมือ กำข้าวตอกกวาดไปตามร่างกายทั่วทุกส่วนขอให้เคราะห์กรรมที่ทำได้
หายไป

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง “ลักษณะและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวเลกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต”

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ( ) หน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่าน และเติมค่าลงในช่องว่าง.....ตามความเป็นจริงของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ	1. ( ) ชาย	2. ( ) หญิง
2. ศาสนา	1. ( ) พุทธ	2. ( ) อิสลาม
	3. ( ) คริสต์	4. ( ) อื่น ๆ.....
3. สถานภาพสมรส	1. ( ) โสด	2. ( ) สมรส
	3. ( ) หม้าย	4. ( ) หย่า
4. ระดับการศึกษา	1. ( ) ไม่ได้เรียน	2. ( ) ป.1-ป.4
	3. ( ) ป.5-ป.6	4. ( ) ม.1-ม.3
	5. ( ) ม.4-ม.6 หรือ ป.ว.ช.	6. ( ) อนุปริญญา หรือป.ว.ส., ป.ว.ท
	7. ( ) ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี	
5. อาชีพหลักของท่าน	1. ( ) ประมง	2. ( ) รับจ้าง
	3. ( ) ค้าขาย	4. ( ) อื่น ๆ.....
6. ท่านอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้มานานเท่าใดแล้ว	1. ( ) ตั้งแต่เกิด	2. ( ) 0-10 ปี
	3. ( ) 11-20 ปี	4. ( ) 20 ปีขึ้นไป
7. อายุของท่าน	1. ( ) 15-25 ปี	2. ( ) 26-35 ปี
	3. ( ) 36-45 ปี	4. ( ) 46-55 ปี
	5. ( ) 56-65 ปี	6. ( ) 66 ปีขึ้นไป
8. รายได้ของท่าน.....บาท / เดือน		

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสาร

1. ท่านเคยทราบเรื่องเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลหรือไม่
  1. ( ) เคย
  2. ( ) ไม่เคย
2. ถ้าท่านทราบข่าวของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล ท่านทราบจากใคร
  1. ( ) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน
  2. ( ) ผู้ใหญ่บ้าน
  3. ( ) เพื่อนบ้าน เพื่อนฝูง
  3. ( ) อื่น ๆ.....
3. ท่านเคยพูด หรือติดต่อกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนหรือไม่
  1. ( ) เคย
  2. ( ) ไม่เคย
4. ท่านเคยพูด หรือติดต่อกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนบ่อยเท่าใด
  1. ( ) เป็นประจำ
  2. ( ) บ่อยๆ
  3. ( ) พอสมควร
  4. ( ) นาน ๆ ครั้ง
5. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนได้ใช้วิธีใดในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชุมชนให้แก่ท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  1. ( ) พบปะพูดคุยที่บ้านของท่าน
  2. ( ) นัดประชุมในสถานที่ที่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนกำหนด
  3. ( ) แจกใบปลิว แผ่นพับ โปสเตอร์
  4. ( ) บอกข่าวสารโครงการพัฒนาโดยผ่านผู้ใหญ่บ้าน
  5. ( ) อื่น ๆ.....
6. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนส่วนมากใช้ภาษาใดพูดคุยกับท่าน
  1. ( ) ภาษาไทยกลาง
  2. ( ) ภาษาไทยใต้
  3. ( ) ภาษาชาวเล

ตอนที่ 3 อุปสรรคในการสื่อสาร

อุปสรรคในการสื่อสาร	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นคนละกลุ่มกับพวกท่าน				
2. สำหรับท่านภาษาไม่ได้เป็นอุปสรรคในการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน				

อุปสรรคในการสื่อสาร	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
3. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาของท่านได้ ซึ่งทำให้ยุ่งยากในการพูดคุยกัน			
4. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนไม่เข้าใจถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของท่าน			
5. ท่านรู้สึกว่าเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเห็นประเพณีของท่าน เช่น ประเพณีลอยเรือ การรักษาโรคโดยหมอบ้าน เป็นสิ่งไร้สาระ			
6. ท่านอยากให้ทุกคนรู้สึกว่าท่านเป็นคนภูเกิดเช่นกัน			
7. ท่านรู้สึกไม่พอใจ ถ้ามีคนมาเรียกท่านว่าเป็นชาวเล			
8. เมื่อพูดคุยกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนแล้ว ท่านรู้สึกว่าตัวเองเป็นคนต่ำต้อยมาก			
9. ท่านรู้สึกว่านักพัฒนาชุมชนมักสั่งให้ท่านทำมากกว่าขอความร่วมมือ			
10. ท่านรู้สึกไม่ไว้วางใจกับคนนอกหมู่บ้าน			
11. ความรู้ที่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนบอกนั้น ทำได้ยากเกินไป			
12. ท่านคิดว่าท่านอยากจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เหมือนกับคนภูเกิดทั่วไป			
13. เวลาที่ท่านพูดคุยกับข้าราชการ (ตำรวจ นักพัฒนาชุมชน) ท่านจะรู้สึกกลัวและไม่มั่นใจ			
14. นักพัฒนาชุมชนควรเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีของท่านให้มากกว่านี้			
15. ท่านรู้สึกว่านักพัฒนาชุมชนมีเกียรติเท่าเทียมกับท่าน			

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล

ทำเครื่องหมาย (/) หน้าข้อที่ท่านคิดว่าถูกต้อง และทำเครื่องหมาย (x) หน้าข้อที่ท่านคิดว่าผิด

- .....1. สาธารณสุขจังหวัด และศึกษาธิการจังหวัด เป็นหน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล
- .....2. โครงการสร้างส้วมมีประโยชน์ต่อท่านในด้านความสะอาดของหมู่บ้าน
- .....3. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล หมายถึง การจัดแสดงความเป็นอยู่ของชาวเลให้นักท่องเที่ยวดู
- .....4. การทำให้ชาวเลได้รับความสุข ทั้งทางด้านอาชีพ อนามัย และการศึกษา เป็นวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล
- .....5. ชาวเลควรเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ทั้งหมด เช่น การแต่งตัว การพูด เพื่อทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล
- .....6. การทำความสะอาดบ้านเรือน และบริเวณโดยรอบ เป็นการทำตามโครงการรักษาความสะอาด
- .....7. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลให้ความรู้กับท่านในด้านการเมือง การปกครอง
- .....8. ถ้าท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการประมง ท่านสามารถไปติดต่อที่ประมงจังหวัดได้
- .....9. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน มีหน้าที่สอนหนังสือให้กับชาวบ้านเพียงอย่างเดียว
- .....10. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล จะสำเร็จได้ดี ควรมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อของท่านทั้งหมด

ตอนที่ 4 ทศนคติต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล

ทศนคติต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. ท่านคิดว่าโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลมีประโยชน์ต่อครอบครัวของท่าน			
2. โครงการสร้างส้วมทำให้หมู่บ้านของท่านสะอาดขึ้น			
3. ท่านชอบโครงการพัฒนาของทางราชการเพราะทำให้หมู่บ้านของท่านเจริญขึ้น			

ทัศนคติต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
4. การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้าน ทำให้ท่านรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ			
5. ท่านไม่อยากส่งลูกไปเรียนหนังสือ เพราะคิดว่าไม่จำเป็นในการประกอบอาชีพ			
6. ท่านรู้สึกเฉย ๆ ถ้ามีคนบอกว่าหมู่บ้านของท่านไม่สะอาด			
7. ท่านคิดว่า ถ้าหมู่บ้านของท่านเจริญขึ้นแล้ว จะทำให้ลูกหลานเสียคน			
8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า โครงการพัฒนาชุมชนของทางราชการเป็นการบังคับให้ชาวบ้านทำตาม			
9. รายได้ของท่านเพียงพออยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีโครงการพัฒนาด้านอาชีพ			
10. ถ้าโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลประสบความสำเร็จแล้วจะทำให้ท่านอยู่ดีกินดีขึ้น			

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล	บ่อย	พอสมควร	ไม่เคยเลย
1. ท่านเคยเข้าร่วมโครงการของทางราชการ โครงการใดโครงการหนึ่ง			
2. ท่านได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล			
3. ท่านเคยทำหนังสือร้องเรียนทางการเพื่อบอกถึงปัญหาของท่าน			
4. ถ้ามีโอกาส ท่านจะเป็นผู้นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว นอกเหนือจากอาชีพเดิม			

การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ชาวเล	บ่อย	พอสมควร	ไม่เคยเลย
5. ท่านได้ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่พัฒนา ชุมชนในการทำความสะอาดบ้านเรือนและบริเวณ โดยรอบ ตามโครงการพัฒนาฯ			
6. ท่านเคยมีความคิดริเริ่มโครงการพัฒนาในหมู่ บ้านของท่านเองโดยไม่มีทางการเข้ามาเกี่ยวข้อง			
7. ท่านเคยชักชวนเพื่อนบ้านให้มาทำความสะอาด บริเวณหมู่บ้าน			
8. ท่านเคยเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการ พัฒนาชุมชน			
9. ถ้ามีโอกาส ท่านจะเสนอความคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์แก่หมู่บ้านให้กับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน			
10. ท่านเคยบอกกล่าวแก่ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ในเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของโครงการพัฒนาฯ			

ตอนที่ 6 ความคาดหวังต่อโครงการพัฒนาชุมชน

1. ท่านรู้สึกเป็นห่วงกับปัญหาใดมากที่สุด

ปัญหา	เป็นห่วง	เฉย ๆ	ไม่เป็นห่วง
1. ที่อยู่อาศัย			
2. โรคภัยไข้เจ็บ อนามัย			
3. การทำมาหากิน รายได้			
4. การล่มสลายทางวัฒนธรรมประเพณีของท่าน			
5. สิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน			
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)			

2. ท่านคิดว่าโครงการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมา โครงการใดมีประโยชน์ต่อท่านและครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

โครงการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมา	มีประโยชน์	เฉย ๆ	ไม่มีประโยชน์
1. โครงการสร้างส้วม แห้งค้ำน้ำ คลินิก			
2. โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไทวา			
3. โครงการศึกษาเด็กชาวเล			
4. โครงการอบรมฝึกอาชีพเสริม			
5. โครงการสงเคราะห์ครอบครัวยากจน (เงินทุนประกอบอาชีพ)			
6. โครงการรักษาความสะอาด			
7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			

3. ท่านอยากจะได้โครงการใดมาพัฒนาหมู่บ้าน

1. ....
2. ....
3. ....

ตอนที่ 7 ความคาดหวังต่อลักษณะพึงประสงค์ของนักพัฒนาชุมชน

1. ท่านคิดว่าท่านอยากจะได้นักพัฒนาชุมชนแบบใด

ลักษณะของนักพัฒนาชุมชนที่ท่านต้องการ	ต้องการมาก	ปานกลาง	ไม่ต้องการ
1. นักพัฒนาที่พูดภาษาไทยกลาง			
2. นักพัฒนาที่พูดภาษาไทยใต้			
3. นักพัฒนาที่พูดภาษาไทยใหม่			
4. แต่งเครื่องแบบข้าราชการ			
5. แต่งกายเหมือนกับคนในท้องถิ่น			
6. มาตรฐานนัดหมาย			
7. เป็นผู้มีอารมณ์ขัน			
8. นักพัฒนาที่มาจากทางราชการ			
9. นักพัฒนาที่มาจากหมู่บ้านของท่านเอง			
10. นักพัฒนาที่เข้าใจถึงวัฒนธรรมของท่าน			
11. นักพัฒนาที่มีส่วนร่วมในงานประเพณีต่าง ๆ ของท่าน			

ประวัติผู้เขียน

นางสาวจิราพร บุตรสันต์ เกิดเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2513 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะศิลปศาสตร์ วิชาเอก ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2536 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ พัฒนาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2537

